

## Virheet ja oppiminen

Virheistä oppii - vai oppiiko? Saako koira tehdä virheen ja jos saa, milloin? Ja milloin se ei saa tehdä virhetä?

Miten paljon koira saa tehdä virheitä silloin, kun sille opetetaan jotain asiaa? Joskus on hyvä kouluttaa koira siten, ettei se pääse tekemään virheitä (esim. putoamaan jostain) ja joskus virheiden tekeminen on osa koulutusprosessia (esim. shaping) . Joskus koiralle ei sallita yhtään virheitä ja mahdollisesti virheiden syntymistä estetään esim. rajoittamalla koiran toimintalaajuutta, ohjailemalla tai houkuttelemalla koiraan käyttöön. Joskus ollaan huolettomampia ja koira saa kokeilla monta kertaa ja montaa tapaa tehdä asia eikä näistä koidu koiralle minkälaisia seuraamuksia (paitsi ettei koira saa palkkiota). Virheiden tekemiseen suhtautuminen opetusvaiheessa riippuu siitä, mitä koiralle opetetaan, miten asiaa opetetaan, millaiselle koiralle sekä millainen kouluttajalla koiralla on. Peruseriaate on kuitenkin se, ettei koira saa rangaistusta virheiden tekemisestä, koska se ei vielä tiedä, mikä haluttu tehtävä on.

Mitä netti sanoo virheistä? Pääasiassa sitä, että virheistä oppii eikä niitä pidä pelätä. Urheiluvalmennuksessa (<http://www.innosport.fi/sivu/taidon-oppiminen-ja-opettaminen-sami-kalaja>) todetaan, että kokeilemalla ja tekemällä virheitä löydetään erilaisia suoritusvariaatioita, joista voidaan valita itselle sopiva tapa. Fyysioterapiassa (<http://www.raisavennamo.fi/10>) sanotaan, että virhe on oppimisen tärkeimpiä osatekijöitä. Oppijan hyvyttä mietittäessä on todettu, että hyvä oppija pystyy pitämään virheet mielessään eikä tee samaa virhettä heti uudestaan.

Tiede (2/2011) lehden artikkelissa "Mokaa vaan - ja ota opiksi" todetaan, että epäonnistumisen ja virheiden pelko on yleistä koulussa. Niemivirran mukaan joka kolmas koululainen välttelee aktiivisesti epäonnistumista, mikä ei ole hyväksi hyvinvoinnille. Virheenhavaitsemisprosessi on salamannopea ja siihen liittyy tunne-reaktioita, esim. ärtymystä, turhautumista tai kiroilua. Turhautumisen avulla ihminen pyrkii välttämään uuden virheen tekemisen ja suoriutumaan seuraavalla kerralla paremmin. Ihmisten suhtautuminen virheisiin vaihtelee paljon, esim. nolostuminen tai piittaamattomuus. Virheisiin ei pitäisi suhtautua liian vakavasti, koska epäonnistumisen pelko heikentää luovuutta ja uuden oppimista.

Sitten koiramaailmaan. Edellisten perusteella sellainen koulutustapa, joka etenkin opetusvaiheessa joko estää kaikkien virheiden tekemisen tai reagoi niihin negatiivisesti heikentää oppimista, aiheuttaa stressiä ja uuden kokeilemisen pelkoa. Jos koira kokeilee jotain väärää asiaa koulutuksessa, ei tämä välttämättä heikennä asian oppimista. "Väärä" asia voi joskus muulloin olla toivottu asia, mutta jos siitä on kovasti kielletty joskus, saattaa koira laittaa sen lukuisesti Väärä Asia -kategoriaan - etenkin jos kyse on sellaisesta koirasta, joka reagoi virheiden tekemiseen voimakkaasti (ns. pehmeät koirat). Virheiden tekeminen opettaa koira: tämä asia ei tällä kerralla johda palkkioon, joten sitä ei kannata yrittää uudelleen. Jos koira on motivoitunut, palkkion tulematta jääminen (ja mahdollisesti ei-palkkiota-merkki, esim. oho) kertoo koiralle, ettei ko. asia ollut sillä kertaa haluttu. Jos koira ei reagoi mitenkään palkkion tulematta jäämiseen, ei koira joko a) välitä palkkioista ja ohjaajasta tarpeeksi, b) tajua, mitä siltä halutaan tai c) se on helpottunut, kun sitä ei rangaistu eikä sen tarvitse tehdä mitään. Kaikki nämä ovat ohjaajan koulutusongelmia, ei koiran.

Koira saa opetusvaiheessa (jota koirien kouluttaminen pitkälti on) tehdä virheitä, mutta ei kuitenkaan liikaa. Jos koira tekee "liikaa" virheitä, kertoo se koulutuksen järjestelyjen epäonnistumisesta. Koiralle opetetaan ehkä liian isoa tehtävää kerralla, väärällä tavalla tai huonolla motivaatiolla. Koulutuksen tulisi olla sellaista, ettei koira toista virhettä uudelleen ja uudelleen. Jos näin on, silloin koira ei ole oppinut virheestään eikä koulutus etene. Naksuttelussa ja shapingissa ei ole tarkoitus odottaa viittä minuuttia yhtä haluttua toimin-

toa koiran tehdessä sitä ennen 50 muuta, vaan opetus pitää suunnitella siten, että oikeaan / haluttuun toimintoon päästään suhteellisen nopeasti. Jos näin ei käy, useimmilla koirilla alkaa tulla ongelmia motivaatiossa, koska niitä ei palkita. Hyvä koulutus etenee sujuvasti vaiheesta toiseen vaikka se sisältäisi muutamia virheitäkin. Kukaan meistä ei varmaan ole opiskellut siten, ettei joskus olisi tehnyt virhettä? Itse luulin pienenä, että suklaa kirjoitetaan sukkulaa (murteiden rikkautta) - yritin tunkea "sukkulaa" -sanaa ristikkoon eikä se sinne mahtunut, oli hieman väärin kirjoitettu. Hyvin jäi oppi päähän.

Koirien kouluttaminen sisältää sopivasti virheitä, joita koira tekee toivon mukaan silloin kun sitä opetetaan, ei silloin kun opetuksen tulosta testataan. Jos koira estää aina tekemästä virheitä, ei se pysty oppimaan niistä eikä toteamaan, millainen käytös ei johda tulokseen. Koira ei saa pelätä virheen tekemistä, koska niitä sattuu kaikille joskus. Virhe silloin tällöin ei pilaa koulutusta, vaan joskus jopa auttaa siinä. Liikaa virheitä ei koulutukseen kuitenkaan saa sisältyä ja virheen jälkeen pitäisi saada aikaan virheetön suoritus, ei uutta virhettä. Koulutuksen loppuvaiheen virheettömyysaste riippuu tehtävästä, joskus halutaan lähes 100% suoritusta, joskus riittää heikompikin. Hyvän onnistumisprosentin saavuttamiseksi tarvitaan yleensä hyvälaatuista harjoittelua ja riittävästi toistoja, joiden avulla virheelliset suoritukset karsiutuvat pois. Virheiden estäminen tai pelkääminen ei ole oikotie onnistuneisiin suorituksiin.

[http://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn\\_978-952-476-323-3.pdf](http://www.uwasa.fi/materiaali/pdf/isbn_978-952-476-323-3.pdf)

[http://www.duodecim.fi/kotisivut/sivut.nayta?p\\_navi=65877&p\\_sivu=64312](http://www.duodecim.fi/kotisivut/sivut.nayta?p_navi=65877&p_sivu=64312)

<http://www.raisavennamo.fi/10>